

Lausunto osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen ohjeesta ammatillisessa koulutuksessa

Uusi ohje on selkeämpi ja helpollisempi kuin vanha. Toivoisimme edelleen parannuksia ohjeen kielelliseen saavutettavuuteen, mutta tämä on jo askel oikeaan suuntaan. Sivun 2 kaavio havainnollistaa hyvin, että henkilökohtaistamisessa voidaan päätyä yhteen neljästä eri vaihtoehdosta: tunnustaminen sisällyttämällä, tunnustaminen vastaavuuden ja ajantasaisuuden arvioinnin perusteella, osaamisen arviointi tai puuttuvan osaamisen hankkiminen.

“Koulutuksen järjestäjä sopii opiskelijan kanssa valinnaisen tutkinnon osan/osa-alueen laskennallisesta laajuudesta [...] Todistuksiin ja opintosuoritusotteeseen merkitään kuitenkin tunnustetun suorituksen (tutkinnon osat, yhteisten tutkinnon osien osa-alueet) alkuperäiseen todistukseen merkitty laajuus.” Tuleeko tästä ongelmia Koski-siirtojen kanssa, jos YTO-osa-alueen alkuperäinen laajuus oli 3 osp, mutta tunnustamistarve on vain 1 tai 2 osp, koska muuten YTO-laajuus ylittäisi 35 osp?

“Koulutuksen järjestäjällä tulee olla järjestämislupa niihin tutkintoihin, joiden ajantasaisuutta ja vastaavuutta koulutuksen järjestäjän nimeämät arvioijat arvioivat.” Oletettavasti kuitenkin YTO-opettajat voivat arvioida minkä tahansa tutkinnon perusteiden mukaisesti suoritettujen YTO-osa-alueiden ajantasaisuutta ja vastaavuutta, vaikka opiskelijan aikaisempi todistus olisi sellaisesta tutkinnosta, johon nykyisellä koululla ei ole järjestämislupaa?

Sivulla 3 on paljon hyviä selvennyksiä kirjoitettuna siten, että teksti on mahdollista ymmärtää. Hyvää työtä!

Tuleeko luvusta 1.2 sekaannuksen mahdollisuuksia, kun siinä käsitellään tunnustamista sisällyttämällä, ja kuitenkin arvioidaan osaamisen vastaavuutta? Tarvitaanko sisällyttämiseen siis arviointipätevyys, jotta voidaan tehdä tunnustamispäätös? Olisiko parempi sanavalinta osaamisen tunnustamisen toimenpiteisiin “selvitetään osaamisen vastaavuus”, koska arviointi on opetusalan kielessä niin voimakkaasti arkikielestä poikkeavia merkityksiä sisältävä sana?

Hyvä, että myös lukion opetussuunnitelmista mainitaan, että käytössä olevan lukion opetussuunnitelman mukaiset arvosanat tunnustetaan sisällyttämällä, mutta käytöstä poistuneiden opetussuunnitelmien mukaiset arvosanat tarvitsevat ajantasaisuuden ja vastaavuuden arvioinnin.

Hyvä selvitys, että tutkinnon perusteiden mukaiset YTO-valinnaiset tunnustetaan aina 3 osp:n kokonaisuutena. Jos opiskelija on opiskellut lukiossa tai korkeakoulussa samaa ainetta enemmän kuin pakollisen YTO-osa-alueen tunnustamiseen tarvitaan, niin ylimääräiset lukiokurssit kirjataan alkuperäisen suorituksen nimellä, esimerkiksi “lukion matematiikka 6 osp” eikä “matematiikka ja matematiikan soveltaminen, valinnainen, 6 osp”. Tämä uudistus aiheuttaa aluksi opintorekisterien pääkäyttäjille lisää vaivaa, kun opintorekisteriin täytyy luoda sopivat kurssikoodit ja kurssien nimet, mutta sen jälkeen uudistus selventää tunnustamisen pelisääntöjä huomattavasti!

Lukuun 1.5 voisi vielä lisätä kertauksena maininnan, että arvioinnin kelpoisuusvaatimukset eivät koske sisällyttämällä tunnustamista, koska sisällyttämisessä ei tehdä tunnustamispäätöstä.

Lukuun 1.6 voisi lisätä selvennyksen, että arvosanaan ei merkitä tunnustamisviitettä silloin, kun arvosana perustuu osittain aiemmasta todistuksesta tunnustettuun arvosanaan ja osittain uuteen arviointiin näytössä tai muussa osaamisen osoittamistilaisuudessa.

Saisiko lukuun 2 tai 3 vielä maininnan, miten toimitaan, jos opiskelijalla on lukion päättötodistuksessa jostakin lukioaineesta (esimerkiksi fysiikasta, kemiasta, liikunnasta tai terveystiedosta) vain Suoritettu-merkintä eikä numeroarvosanaa? Joissakin kouluissa on tällöin tapana pyytää opiskelijaa näyttämään sellainen lukion jaksotodistus, jossa näkyy S-kirjaimen alle piilotettu numero. Silloin koulu tunnustaa osaamisen jaksotodistukseen merkittyjen numeroarvosanojen perusteella. Toisissa kouluissa noudatetaan Opetushallituksen antamaa ohjetta, että jos lukion päättötodistus on annettu, mutta päättötodistuksessa ei ole numeroa vaan S, tunnustamista ei voida tehdä.

Saisiko lukuun 4 vielä selvennyksen tilanteeseen, jossa opiskelija on suorittanut lukiossa äidinkieltä ja kirjallisuutta 8 op? 0,75 kertoimella saadaan 6 osp, joista 4 osp tunnustetaan pakolliseen viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä -osa-alueeseen. Jäljelle jää 2 osp, jotka voidaan tunnustaa valinnaiseen osa-alueeseen, mutta voidaanko ne tunnustaa tutkinnon perusteissa määriteltyyn viestintä ja vuorovaikutus äidinkielellä, valinnainen -osa-alueeseen? Vai tunnustetaanko ne "lukion äidinkieli" -osa-alueeseen?

"Kerrointa ei voi käyttää yksinään osaamispisteiden määrittelyssä, vaan pakollisten osa-alueiden osaamisen tunnustamisessa noudatetaan ensisijaisesti edellä mainitun määräyksen liitteen 1 taulukkoa ja kerrointa hyödynnetään tunnustettaessa osaamista valinnaisiin osa-alueisiin yllä olevan esimerkin mukaisesti."
Saisiko tämän saman suomeksi?

Laskennallinen laajuus viitetietoihin ja alkuperäinen laajuus todistukseen - tämä määräys on järjenvastainen ja johtaa kouluissa jatkuvasti väärinkäsityksiin ja sekoiluun! Jos opiskelija on suorittanut toisessa tutkinnossa tutkinnon osan, jonka laajuus oli 30 osp, ja siitä tunnustetaan kohtaan "tutkinnon osa toisesta tutkinnosta" laskennallisesti 10 osp, niin miksi ei voitaisi kirjoittaa alkuperäistä laajuutta viitetietoihin ja käyttää todistuksessa 10 osp? Edes kaikki opettajat eivät ymmärrä, että tällaisessa tapauksessa opiskelija ei saa tutkintoaan valmiiksi suoritettuaan 180 osp, vaan opiskelija tarvitsee 200 osp, koska 20 osp hänelle tunnustetusta laajuudesta täytyy jättää laskennallisesti huomioimatta. Jos tämä laskennallisesti huomioimatta jättäminen on vaikeaa opettajillekin, niin se on täysin käsittämätöntä opiskelijalle itselleen.

On erinomaista, että määräyksen OPH-1634-2021 liitteen 1 taulukkoon lisättiin huomautus, että opiskelija ja urasuunnitteluvalmiuksien tunnustaminen lukion OP2-kurssista edellyttää numeerista arvosanaa lukiosta. Ongelmana on kuitenkin se, että mistään lukiosta ei ole missään olosuhteissa mahdollista saada numeerista arvosanaa opinto-ohjauksesta, koska lukion opetussuunnitelman perusteissa määrätään, että opinto-ohjauksesta annetaan aina Suoritettu-merkintä. Tämä ristiriita aiheuttaa hämmennystä, kun opiskelijat luulevat, että määräyksen mukaisesti opiskelu- ja urasuunnitteluvalmiudet voidaan tunnustaa, mutta käytännössä sitä ei kuitenkaan voida tunnustaa.

MAOL ry:n ammatillisen opetuksen toimikunta